

Vergaderjaar 2020–2021

26 448

Structuur van de uitvoering werk en inkomen (SUWI)

Nr. 647

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 mei 2021

Ik heb uw Kamer eerder geïnformeerd over een specifieke groep mensen met een WGA-uitkering die door het zogenaamde Ondersteuningsteam Noord (OTN) van het UWV kantoor in Groningen waren herbeoordeeld.¹ Voor een deel van deze groep mensen is een moeilijke situatie ontstaan als gevolg van onzorgvuldig overheidshandelen. UWV zet zich in om deze mensen te ondersteunen. Er is eind vorig jaar een meldpunt herstelactie geopend waaraan een adviescommissie is verbonden. Deze heeft tot doel om voor diegenen die als gevolg van de beoordelingen in emotionele, psychische of financiële problemen zijn gekomen zoveel als mogelijk over te gaan tot herstel en eventuele compensatie. Deze aanpak wordt onderschreven door een externe evaluatie die UWV zelf heeft laten doen naar het eigen handelen rond het herbeoordelen van deze groep. De evaluatie trekt harde conclusies. UWV gaat deze gebruiken voor het verbeteren van de dienstverlening en om cliënten een steviger en meer hoorbare rol te geven in het uitvoeren van de sociale zekerheid. UWV neemt verder vanaf vandaag, woensdag 12 mei, contact op met de mensen met de meest urgente problemen over de voorgenomen besluiten tot herstel en compensatie. Met deze brief informeer ik u over deze nieuwe stappen.

Achtergrond

Zoals ik eerder met uw Kamer heb gedeeld is een groep mensen in het verleden volledig arbeidsongeschikt verklaard op medische gronden. Daarbij was het de bedoeling dat zij na een bepaalde periode opnieuw zouden worden beoordeeld. Maar ze zijn abusievelijk buiten beeld geraakt. In de eerste 7 tot 11 jaar na de beschikking is er daardoor geen

¹ Voor het laatst heb ik uw Kamer daar in Stand van de Uitvoering van 18 december 2019 over geïnformeerd (Kamerstuk 26 448, nr. 630).

contact met hen geweest door UWV.² Nadat bleek dat deze specifieke groep abusievelijk buiten beeld was geraakt, zijn deze mensen opnieuw beoordeeld. Dit gebeurde echter via een toepassing van taakdelegatie die operationeel en juridisch niet juist was. Op 29 maart 2019³ heb ik dit in een brief aan uw Kamer toegelicht en heb ik u het rapport aangeboden van de Accountantsdienst van UWV die hier nader onderzoek naar had verricht. Daaropvolgend heb ik uw Kamer gemeld dat ik het besluit van UWV om de beslissingen van deze 1.991 mensen met een WGA-uitkering – en nog 400 andere mensen die door het OTN IVA zijn beschikt en beoordeeld – opnieuw te bekijken, heb gesteund. Dit heb ik gedaan omdat ik het net als UWV van belang vind dat het toekennen van uitkeringen op een zorgvuldige manier gebeurt en dat mensen de uitkering krijgen waar ze ook recht op hebben.⁴

Deze nieuwe herbeoordeling heeft voor 11% van de groep geleid tot een beëindiging van de WIA-uitkering.⁵ Deze mensen hadden jarenlang een WGA 80–100 uitkering ontvangen op medische gronden. Zij ontvingen daarna een IVA-beschikking, waarmee zij duurzaam volledig arbeidsongeschikt werden bevonden. Vervolgens werden ze toch in staat bevonden tot het betreden van de arbeidsmarkt. Dat is ingrijpend en verstrekkend en aanvullende compensatie was daarbij op zijn plaats. Ik heb daarom ook gesteund dat deze mensen een vergoeding ter hoogte van de IVA-uitkering voor een periode van vier maanden kregen, ingaande na de wettelijke uitlooptermijn van twee maanden waarin hun IVA-uitkering zou aflopen. Daarnaast hadden ze vanaf het moment van hun beschikking vijf jaar lang recht op persoonlijke dienstverlening van UWV, inclusief de mogelijke inkoop van een re-integratietraject.

Evaluatie

Hoewel het uitvoeren van de nieuwe herbeoordeling op zichzelf rechtmatig was, is UWV zich ervan bewust dat mensen te maken hebben gekregen met onzorgvuldig overheidshandelen en dat dit veel impact op deze mensen heeft en heeft gehad. Zij hebben door het toedoen van UWV mogelijk een grotere afstand tot de arbeidsmarkt opgelopen, omdat zij geen tijdige dienstverlening of juiste beoordeling hebben gekregen. UWV heeft daarom door Governance & Integrity Nederland een zorgvuldige en diepgaande externe evaluatie van het hele besluitvormingsproces laten uitvoeren. In deze evaluatie zijn de genomen beslissingen getoetst aan de hand van de volgende vragen: is er naast de focus op rechtmatigheid ook voldoende rekening gehouden met rechten, belangen en wensen van alle betrokkenen? Was er oog voor de schade die mogelijk kon ontstaan? En welke schadebeperkende maatregelen zijn overwogen? Geconcludeerd wordt dat er te weinig ruimte was om de beslissingen op moraliteit te toetsen waardoor de nadruk op dienstverlening buiten beeld raakte. Betrokkenen werden onvoldoende als gedupeerden van overheidshandelen gezien en het accent lag op het zo snel mogelijk verminderen van de werkvoorraden met de beperkte capaciteit aan verzekeringsartsen. Dit zijn harde conclusies. Deze harde conclusies hebben geresulteerd in waardevolle aanbevelingen zoals het op een passende manier lenigen of compenseren van de nood van cliënten en nog meer aandacht voor een steviger en meer hoorbare rol van cliënten in de uitvoering van de sociale zekerheid. Met de aanbevelingen zal UWV zijn organisatie en dienstverlening gaan verbeteren. Naast het evalueren van de situatie heeft UWV een meldpunt geopend om de problematiek die is ontstaan als gevolg van

² Kamerstuk 26 448, nr. 597

³ Kamerstuk 26 448, nr. 618

⁴ Kamerstuk 26 448, nrs. 624 en 627

⁵ Kamerstuk 26 448, nr. 630.

de nieuwe herbeoordelingen te signaleren en voor deze betrokken mensen zo goed mogelijk te herstellen.

Meldpunt

De Centrale Cliëntenraad heeft UWV erop geattendeerd dat er mensen in emotioneel, psychisch of financieel moeilijke situaties zijn terechtgekomen na de nieuwe herbeoordelingen. UWV nam dit signaal serieus en heeft daarom op 15 december 2020 het meldpunt «herstelactie» geopend. Dit meldpunt is geopend voor alle mensen die door OTN zijn beoordeeld en door de ontstane situatie in de problemen zijn gekomen. Alle mensen die tot de doelgroep behoren hebben op de dag van de inrichting van het meldpunt een brief ontvangen om hen hierover te informeren. UWV-medewerkers konden overigens ook zelf casussen inbrengen waarvan zij vermoedden dat mensen in de problemen zouden kunnen zijn gekomen. Er hebben zich tot nu toe 175 mensen gemeld.

Het is goed dat UWV op eigen initiatief een externe evaluatie naar het eigen handelen is gestart. Daarnaast heeft UWV de goede stappen gezet door het openen van het meldpunt. Voor het meldpunt heeft UWV een adviescommissie ingericht die iedere individuele melding voorziet van een advies aan de directie Sociaal-Medische Zaken (SMZ). Bij de beoordeling van de klanten die zich hebben gemeld gaat de commissie als volgt te werk:

- Iedere melding wordt individueel beoordeeld;
- Bij iedere melding wordt gekeken of en welke specifieke op de situatie afgestemde hulp passend, nodig en mogelijk is.

Uitgangspunten bij de behandeling zijn (ook in deze volgorde) herstel en compensatie. Onder herstel wordt hier verstaan het zoveel als mogelijk herstel van het persoonlijk en sociaal evenwicht van de klant zoals dat was in de situatie van voor de herbeoordeling. Het is goed dat UWV oog heeft voor de impact die het hele proces rond de IVA-toekenning door OTN en de daaropvolgende herbeoordelingen op de betrokkenen heeft. En dat UWV zijn verantwoordelijkheid neemt en individueel kijkt naar een oplossing die past bij de situatie van de betrokken mensen. Bij de beoordeling van de problematiek van deze mensen wordt zorgvuldigheid betracht en voldoende tijd genomen om het toepassen van maatwerk mogelijk te maken. UWV informeert woensdag 12 mei de twintig mensen met de meest urgente problematiek over het voorgenomen besluit tot herstel en compensatie. UWV bespreekt met deze mensen wat dit concreet voor hen betekent en wat de financiële gevolgen zijn. Er zijn ook arbeidsdeskundigen beschikbaar gesteld om hen bij te staan en waar nodig zal UWV ook psychische of andere ondersteuning bieden. Tot slot zal UWV alle mensen waarvoor een beslissing is genomen bellen om te horen of zij tevreden zijn over de getroffen voorziening.

Ik betreur dat mensen door onzorgvuldig handelen van de overheid in een onzekere situatie of zelfs financiële of psychische problemen terecht zijn gekomen. Het individuele maatwerk dat UWV nu biedt ondersteunt ik daarom van harte. UWV heeft een evaluatie uitgevoerd om soortgelijke situaties in de toekomst te voorkomen en vanuit het Kabinet werken we hier ook hard aan. De maatregelen naar aanleiding van het rapport Ongekend onrecht en de aanbevelingen uit het traject Werken aan uitvoering leveren hier een belangrijke bijdrage aan.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. Koolmees